

Sporen uit het verleden laten zich in wad moeilijk vinden

Erik Betten

Leeuwarden - Onder de oostpunt van Schiermonnikoog, de Noordzee en de Waddenzee liggen de resten van het eiland Bosch. Onderzoek van de Stichting Verdrongen Geschiedenis heeft de contouren van dat middeleeuwse eiland wat scherper kunnen trekken door het samenbrengen van verschillende soorten onderzoek. Maar zelfs dan is het nog erg moeilijk om tastbare sporen terug te vinden van de oude leefomgeving. „ Dat is wel de enige manier om die wereld weer te reconstrueren: het combineren van geschiedenis, archeologie en geologie”, zei de Duitse archeoloog Dirk Meier gisteren in het Filmhuis in Leeuwarden. Daar werd de tweede editie van de film-lezingenreeks Wadblik gehouden, dit keer rond het thema ‘ Verdrongen geschiedenis’. De onderzoekers van de Stichting Verdrongen Geschiedenis kregen de gelegenheid om hun bevindingen over het eiland Bosch te presenteren. Beginnend bij de strijd om de rechten op het eiland door het klooster Aduard in de zestiende eeuw, de Allerheiligenvloed van 1570 die een flink stuk van het eiland afsloeg, de Kerstvloed van 1717 die bewoning onmogelijk maakte, tot aan de bewegingen van zandplaten door de tegenwoordige Waddenzee. Onderzoeker Albert Buursma noemde het „ een klein universum in het water, waar kleine eilanden geboren worden en verdwijnen”.

Rungholt

Hoofdmoot van de avond was de Duitse film Atlantis der Nordsee, over de verdrongen plaats Rungholt, die vorig jaar de primeur beleefde op de Duitse zender ZDF. Dirk Maier was als deskundige betrokken bij deze productie. Hij leidde de film kort in. Rungholt kreeg in de zestiende eeuw legendarische status als rijke havenstad die in één nacht in 1362 verzwolgen zou zijn bij een stormvloed. In de film worden onderzoekers gevolgd die proberen vast te stellen wat er waar is aan die overlevering. Veel verder komen ze niet dan de vaststelling dat er in 1362 een groot deel van het eiland Strand is weggeslagen, dat een amateur-archeoloog in de jaren twintig er sporen van putten, een sluis en huizen heeft gevonden en enkele vermeldingen in historische bronnen. De geënceneerde overstromingsscenes proberen anders te doen geloven, maar bewijs voor een welvarende stad ontbreekt nog altijd. Zoals bij zoveel historische plekken op het wad geldt hier: het zou kunnen, maar het is niet meer te bewijzen. Niets op het wad ligt vast.

Wadblik is een initiatief van de Waddenacademie in combinatie met het Fries Museum, Film in Friesland en de Nationale Unesco-commissie. De volgende aflevering van Wadblik is op 12 november, wederom in het Filmhuis Leeuwarden, van acht tot tien uur. Thema is dan ‘ Dichter bij het wad’.

Dit artikel verscheen in het Friesch Dagblad op 1 november 2011.